

Felderítők Napja – 2016

„A felderítő katona félelem nélkül tud szembenézni minden veszedelemmel, mert tudja, hogy a haza, melyet szolgál ott áll mellette, életben és halálban.”

Ezekkel a szavakkal fordult egy fiatal felderítő katona az őt fogságba ejtőkhöz, akik életére törtek. Az egyik kivégző halálos csapásra emelte baltáját, de keze lehanyatlott. A kérdésre, hogy miért nem sújtott le, így válaszolt: „nem tudtam elviselni az ifjú félelemnélküli, nyugodt tekintetét.”

Tisztelt Ünneplő Felderítők!

Idén ünnepeltük Szent Márton püspök születésének ezerhétszázadik évfordulóját. A Római Birodalom korában, Krisztus után 316-ban, Nagy Konstantin császár uralkodása idején látta meg a napvilágot a Borostyánkő út mentén épült Savariában, a mai Szombathelyen.

Mégis úgy érezhetjük, hogy a hosszú évszázadok hagyománya és az iránta megnyilvánuló mély tisztelet szinte magyarrá, felderítővé tette, beemelte Mártont a magyarok szentjeinek sorába, így lett ő a felderítők védőszentje is.

Mi volt az, ami Márton életét különlegessé tette?

Elsősorban a hitben való bátorsága és mindenki mással szemben tanúsított nagylelkűsége.

A híres éjszakától kezdve, amikor szemleútját végezte a legnagyobb téli fagyban, katonaként megosztja köpenyét a fázó koldussal, belepota magát az emberek szívébe.

Nem véletlen, hogy halála után Európa egyik legtiszteltebb szentje lett. Az első, akinek ehhez nem kellett mártírhalált halnia. A krónikák bőséggel sorolják erényeit. Természetességével erős közösséget épített, szerény és tiszteletreméltó vezetőként kormányozta a rábízottakat. Példát adott a hősiességre, a félelem nélküli életre, a kitartásra, bátorságra, jólelkűségre, hazaszeretetre.

Ezért lett Márton számos élethivatás apostola, így a felderítők védőszentje is.

Tisztelt Ünneplők!

Szent Márton élete egészen rövidke idejét töltötte ezen a vidéken. Mi, felderítők, mégis magunkénak valljuk egy római család sarját, Gallia hittérítőjét, Tours városának püspökét.

Géza fejedelem több mint ezer éve Mártonnak szentelte életét.

Pannonhalmán bencés apátságot alapított. Tudta, hogy nemcsak a térképen kell megtalálni helyünket. Tudta, hogy a formálódó Európa mindig tisztelni fogja Szent Márton munkásságát.

Géza fejedelem királlyá koronázott fia, Szent István intelmeiben is jól tükröződik ez az atyai szándék, amely ma is jellemzi a felderítőket.

„Légy türelmes mindenkihez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz is, akik nem férnek a hatalomhoz.

Aztán légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen, vagy a balsors letaszítson.

Légy alázatos is, most és a jövőben.

Légy mértékletes, hogy mértéken túl senkit se büntess vagy kárhoztass.

Légy szelíd, hogy sose harcolj az igazság ellen.”

A felderítők ma is ugyanezekből az időtálló erényekből táplálkoznak, természetesen a kornak megfelelően. Ezért lettek a felderítők Szent Márton örökségének őrzőivé, minden történelmi viharban.

Tisztelt Felderítő Kollégák!

Ma, 1700 évvel Szent Márton születése után, nekünk, 21. századi felderítőknek, itt, Európában és a világban (ha szükség van rá) be kell bizonyítanunk, hogy értünk a felderítő szakmához, annak kiváló művelői vagyunk.

Meg kell mutatnunk, hogy van bennünk figyelem és megértés a körülöttünk zajló események iránt.

Meg kell mutatnunk, hogy az információ és adatszerzés, azok eredményeinek elemzése, értékelése, jelentések készítése nem divatjamúlt tulajdonság. Hogy a közel százéves, önálló magyar katonai felderítő és hírszerző szakma nem régi, hanem ma is élő alkotó erő. Hogy a hagyomány nemcsak köt a múlthoz, de megtart a jövőben is. Hogy a felderítésnek ma is célja, értelme és becsülete van.

Ezért, az előzőeket összefoglalva, az elmúlt egy év fontos üzenete az, hogy gazdag szellemi örökségünk nemcsak felderítő szakmai értékeket jelent, hanem erkölcsi tanítások folytatását is. Így, ennek megfelelően, meg kell vizsgálni, hogy ebben a gazdag múltú információ és adatszerző szakmában minden feltétel adott-e ahhoz, hogy tisztességes felderítő munkát végezzünk? Munkánk mindennél jobban függ attól, hogy tudunk-e bátrak és eredményesek lenni?

Tisztelt Ünneplő Felderítők!

A legenda szerint, egy tapasztalt felderítő a Balaton partján (Balatonkenesén) sétálva azon elmélkedett, hogyan ragadhatná meg és írhatná le a felderítés lényegét. Ahogy a víz végtelenségét figyelte,

észrevett egy apró gyermeket. A fiúcska nagy munkában volt: egy kagylóhéj segítségével nagy gödröt ásott a parti homokban, és apránként merte bele a Balaton vizét. A felderítő megkérdezte tőle: „Mit csinálsz?” A gyermek azt felelte: „Kimerem a Balaton vizét.” A felderítő elmosolyodott az ötleten és nevetve megkérdezte: „Úgy gondolod, hogy sikerülhet?”

A fiú ránézett, és nagy komolyan azt mondta neki: „Bizony előbb sikerül nekem kimerni ezt a sok vizet, mint neked és a politikusoknak megragadni a felderítés lényegét.”

Tisztelt Felderítő Kollégák!

Vannak titkok, amelyekhez sosem juthatunk közelebb, mert olyan hatalmasak, mint a Balaton, vagy olyan mélységből valók, mint egy forrás. Bizonyosan nem véletlen, hogy a katonai és állami vezetőknek megküldött felderítő jelentések, tájékoztatók a tényeken alapuló elemzett-értékelt információk, adatok sokasága.

Nyugállományú felderítőként még ma is tele vagyok kíváncsisággal. Ma már értem a világ működését, de tudni akarom (gondolom, mint más aktív felderítő is), miért és hogyan történnek a dolgok körülöttünk. A sok-sok tapasztalat az évek során tudássá, bölcsességgé válik, amivel jól élni legalább akkora erény, mint maga a tudás birtoklása. A felderítőt, a szakembert másoktól éppen az különbözteti meg, hogy az előbbi tudja hol húzódik szakértelmének és tapasztalatának határa.

A felderítés és a hírszerzés talán az egyik legnehezebben megismerhető terület, mégis mindannyian vállalkoztunk rá, hogy felderítők és hírszerzők legyünk.

Tisztelt Felderítő Kollégák!

A felderítés tudománya még sosem változott annyit és olyan gyorsan, mint az elmúlt két évtizedben.

Ráadásul az is igaz, hogy egyre gyorsul a tempó: ami ma még biztos tudás, az két-három éven belül teljesen elavult lesz.

A már megszokott felderítési módszereket, eszközöket felváltják az okos és az új eszközök. Ezek segítségével is egyre többet tudunk meg a felderítési adatok megszerzésének problémájáról és más megoldásokkal is találkozunk.

A rendszerváltással teljesen új helyzet állt elő, azt is mondhatjuk, hogy kezdetben ránk zuhant az egyedüllét, az önállóság.

Mi is együtt alakultunk, fejlődünk a környező országok felderítő szolgálataival. A siker titka az volt, hogy jó válaszokat tudtunk adni a felmerülő kihívásokra, alapvetően a délszláv háborúval és a menekültválsággal kapcsolatban.

Úgy gondolom, hogy a mi különleges érdemünk az volt, hogy sikerült megtalálni egy olyan szakmai utat, amely szilárd erkölcsi alapokon nyugszik, erős szakmai háttérre építkezik, és tisztas eredményekhez vezet.

Mi, felderítők, a szorgalmunkra, tehetségünkre, szakmai tapasztalatunkra támaszkodunk, ami a felderítés iránt érzett felelősséggel párosul.

Tisztelt Felderítő Kollégák!

Ismét eltelt egy év. A Felderítők Társasága Egyesület szervezésében már több alkalommal ünnepeltük a Felderítők Napját. Ez évben is ezt tesszük. Mi, felderítők, ünnepeljük magunkat. Felvetődhet a kérdés: nem másoknak kellene bennünket ünnepelni? Úgy gondolom, hogy a szakma és a felderítők is megérdemelnék ezt.

Amikor a felderítőkhöz kell szólni, az mindig felelősség, módfelett megtisztelő és igen nagy feladat.

Nem múlhat el a felderítők napi ünnepi megemlékezés, hogy ne beszéljünk a legendás felderítőről, Koncz Mártonról. Milyen véletlen, hogy őt is Mártonnak hívták, habár csak a keresztnévén.

A történelem homályába vész annak az embernek az élete, aki a Rákóczi szabadságharc idején, gróf Bercsényi Miklósnak, a kuruc seregek főgenerálisának vitte a katonai csapatmozgásokról szóló híreket és információkat. A maga egyszerű módján, önzetlenül, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül, tiszta hazaszeretettől vezérelve szolgálta a függetlenség ügyét.

Ki volt ő valójában?

A hadtörténelem igen keveset tud róla. Az a kevés információ, ami feltalálható, az gróf Bercsényi Miklós levelezéseiből követhető nyomon.

A középkorú, szerény külsejű, a Csallóközt, a Morva határvidéket és a környékét alaposan ismerő vízimolnár születési ideje és helye ismeretlen. 1704 nyarán csatlakozott a kuruc sereghez. A bibliát ismerő és olvasó ember lévén jól tudta kifejezni, összefoglalni a megszerzett információkat, az adott katonai helyzetre vonatkozó tanulságokat és azokból következtetéseket levonni.

Szóbeli jelentései nemcsak száraz adatok ismertetéséből álltak. Kezdetben, a kuruc seregek fővezére, fenntartásokkal fogadta Koncz Mártont, de később megbarátkozott vele és 1704 őszétől Márton vagy „M” megnevezéssel említi őt Rákóczinak írt jelentéseiben. A főgenerális számos hadműveleti tervhez kérte személyes tanácsát és állásfoglalását.

Éleslátását és józan ítélőképességét jól példázza, hogy a nagyszombati csata előtt felhívta a fejedelem figyelmét a német zsoldosok átállási szándékának veszélyére, de ezt a tanácsát a fejedelem figyelmen kívül hagyta. A bekövetkezett hadi események őt igazolták.

Koncz Márton a vesztes nagyszombati csata után hosszú időre eltűnt. A hadtörténészek kutatása szerint Márton, vagyis „M” kisebb paraszt csapatot vezetett.

1705. augusztus hó első napjaiban Koncz Mártont is elérte a végzet. Bruck környékén végzett egyik felderítő útján a császári seregek fogságába esett, felismerték, Pozsonyba szállították, és haditörvényszék elé állították. Amikor ez Bercsényi tudomására jutott, mindent megtett hű embere kiszabadítására. Közbenjárása nem vezetett eredményre, Koncz Mártont felségárulás vádjával halálra ítélték és kivégezték.

A Magyar Köztársaság honvédelmi minisztere 1996. október 11-én módosította a szolgálati tevékenységgel összefüggő érdemek elismeréséről szóló 21/1992. (X. 13.) HM rendeletet. A módosítás értelmében, a haza védelme érdekében, a Katonai Felderítő Hivatalnál kifejtett kiemelkedően eredményes tevékenység elismerésére a miniszter úr, a „Koncz Márton-díjat” alapította.

A díj adományozására minden év november 11-én, a Felderítők Napja alkalmából kerül sor. A díjat, a Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatal főigazgatójának javaslata alapján a honvédelmi miniszter adományozza. (Ez a rendelet, a 2012. évben végbement szervezeti változtatásokat figyelembe véve módosult.)

Tisztelt Ünneplő Felderítők!

Novembertől novemberig, vagyis a felderítők napjától a felderítők napjáig mindig hosszú az év, tele történésekkel. Mint nyugállományú felderítő, mindig érdeklődve és kíváncsian várom a következőt.

Felvetődhet a kérdés: mit csinál a felderítő egyik novembertől a másikig. A válasz nem egyszerű. Lehet, hogy rutinszerűen végzi a dolgát, szembenéz az új kihívásokkal, kiképzésen, különböző hazai és nemzetközi gyakorlatokon, kiküldetéseken vesz részt. Tanul, akár nyelveket is. Gyűjti a különböző információkat, elemzi-értékeli, majd ellenőrzi azokat.

Jelentéseket készít, tájékoztatja a katonai és az állami vezetőket, az együttműködő társ- és partnerszolgálatokat.

Leszögezhetjük, hogy a felderítés nem hobbi, hanem szakma. Még hozzá meglehetősen megterhelő szakma, fizikai és mentális értelemben egyaránt. Így aztán a szakfelderítés nagyon is helyénvaló kifejezés. A jól képzett szakfelderítőnek elmélyült tudása van az adat- és információszerzéssel, az információk elemzésével, értékelésével és az alkalmazható szakfelderítő módszerekkel kapcsolatban.

Az évek múlásával a szakfelderítő tudása egyre gyarapszik, és a tapasztalatok csak gyűlnek napról-napra, mindaddig, amíg valóságos és kielégítő szakértelemmé nem válnak.

A felderítés nélkül nincs információ, adat. A felderítésre szükség van békében és háborúban, valamint konfliktusok idején egyaránt.

A honvédség, amelyhez tartoztam, már nem tömeghadsereg, de még messze van a 21. század korszerű, professzionális fegyveres erejétől. A többéves átalakítás keserves hétköznapijait éli, helyét, identitását keresi a társadalomban. És végül, bármilyen nehéz is, ki kell mondani: generációm az átmeneti társadalom átmeneti generációja. Mi még egy keleti nyelvet tanultunk kötelezően évtizedekig (de mi felderítők mellette természetesen más nyelvet is), holott ma már a nyugatiakra nagyobb a kereslet, hovatovább nélkülük nehéz lesz boldogulni. Persze igyekeztünk pótolni, amit lehetett, a napi munka, a család mellett. Szóval a könnyed menedzserszerepre kicsit öregek, a nyugdíjhoz pedig sokan, a felderítő szakmától önként, vagy idő előtt megválva, túl fiatalok vagyunk.

A mi pályánk nem tűnik egyszerűnek, jöhetnek mindig új kihívások, de ugyanazzal a lendülettel, hittel és odaadással folytatódik minden.

Ugyanakkor kiszolgáltatottabbak is vagyunk, mint mások. Sokszor előfordul, hogy nyom nélkül tűnnek el, nagyon jó, nagyon is fontos eredmények. Nem kerülnek be a köztudatba (megjegyzem, talán így is van

jól), hiába tesszük ki szívünket, lelkünket. Hiába teljesítjük a magunk „világcsúcsát”, az marad a mi belső ügyünk.

Tisztelt Ünneplő Felderítők!

A mai napom, a Felderítők Napján, tisztelegjünk és hajtsunk fejet mindazon elhunyt magyar felderítők és hírszerzők előtt, akik tisztességgel és becsülettel szolgálták a felderítő és hírszerző szakmát, védték Magyarország függetlenségét, biztonságát. A jelen és a jövő felderítőinek, hírszerzőinek pedig kívánok sok erőt, egészséget, felderítő és katonasikereket.

A Felderítők Napján ünnepeljük a felderítőket. A november 11-ike körüli napokban ezt akár együtt is megtehetjük.

Dr. Munkácsi József ny. ezds.
Koncz Márton-díjas